

**Psikolojik Danışman Adaylarında Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlamlık,
Bilişsel Esneklik ve Öz-Yeterlik**
**Resilience, Cognitive Flexibility and Self-Efficacy as Predictors of Academic Success in Psychological
Counsellor Candidates**

Bünyamin Ateş^{1*} ve Mehmet Enes Sağar²

¹Doç. Dr., Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye, bunyaminates81@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon, Türkiye, mehmetenes15@gmail.com

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi (Received Date)

10.03.2021

Kabul Tarihi (Accepted Date)

14.04.2021

***Sorumlu Yazar**

Bünyamin Ateş

Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye,

bunyaminates81@gmail.com

Öz: Bu çalışmada, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin psikolojik danışman adaylarının akademik başarı düzeylerini ne kadar yordadığı incelenmiştir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde dayalı olarak yürütülmüştür. Çalışmanın araştırma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğrenim gören 112 (%42.3) erkek, 153 (%57.7) kız olmak üzere toplam 265 psikolojik danışman adayı oluşturmuştur. Araştırma grubunun yaş ortalaması 21.37'dir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Bilişsel Esneklik Envanteri, Genel Öz-Yeterlik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler çoklu doğrusal regresyon analizinden adimsal (stepwise) regresyon analiz yöntemi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda; psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin akademik başarıyı anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Psikolojik danışman adayı, akademik başarı, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik, öz-yeterlik

Abstract: In this study, the extent to which the variables of resilience, cognitive flexibility and self-efficacy predicted the academic success levels of psychological counsellor candidates was examined. The research was conducted based on the relational screening model. The research group of the study consisted of a total of 265 psychological counsellor candidates, 112 (42.3%) male and 153 (57.7%) female, studying at Erzincan Binalı Yıldırım University Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling in the 2020-2021 academic year. The average age of the research group is 21.37. Brief Resilience Scale, Cognitive Flexibility Inventory, General Self-Efficacy Scale and Personal Information Form were used as data collection tools in the study. The data obtained in the study were analyzed using the stepwise regression analysis method from the multiple linear regression analysis. As a result of the research, it was determined that resilience, cognitive flexibility and self-efficacy variables significantly predicted academic achievement.

Keywords: Psychological counselor candidate, academic achievement, resilience, cognitive flexibility, self-efficacy

Ateş, B. ve Sağar M. E. (2022). Psikolojik danışman adaylarında akademik başarının yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 1-9. <https://doi.org/10.17556/erziefd.894637>

Giriş

Akademik başarı, öğrencilerin belli bilgi ve becerileri kazanma düzeyini belirlemede önemli bir kriter olarak görülmektedir. Türkiye’de ilkokuldan üniversiteye kadar eğitimin hemen hemen her kademesinde farklı isimler altında yapılan sınavlar ve bu sınav sonuçlarına göre yapılan eğitsel ve mesleki yönlendirmelerde, değerlendirmelerde, yerleştirmelerde ve bu bağlamda da öğrencilerin akademik ve mesleki olarak iyi bir geleceğe sahip olmalarında akademik başarı merkezi ve önemli bir yere sahiptir. Akademik başarı sadece öğrenciler tarafından değil öğrencilerin çevre (aile, eğitimciler, yöneticiler vb.) tarafından da önemsenen bir konumdur. Akademik başarının kişisel ve mesleki gelişim üzerinde belirleyici bir faktör olduğu bilinmektedir (Ateş, 2016; Ateş ve Sağar, 2021). Genel olarak akademik başarı, akademik dersler bakımından elde edilen başarı olarak tanımlanmaktadır (Bakırcıoğlu, 2012; Novo ve Calixto, 2009). Bir başka açıdan akademik başarı, öğrencilerin bir kriter göre belli bilgi ve becerileri kazanma düzeyinin göstergesi olarak tanımlanabilir.

Alanyazın incelendiğinde akademik başarının psikolojik iyi oluş, sosyal yetkinlik, benlik kavramı, motivasyon, sosyal uyum, stres yönetimi ve problem çözme becerisi, mutluluk, kaygı, sınav kaygısı ve depresyon gibi değişkenlerle ilişkili olduğu görülmüştür (Al-Qaisy, 2011; Ateş, 2016; Chen vd., 1997; Goodman vd., 2011; Khan vd., 2012; Owoyele, 2009; Sharma ve Sharma, 2018; Tabbodi vd., 2015; Yıldırım ve Ergene, 2003). Eğitimin hemen hemen her kademesinde olduğu gibi üniversite sürecinde olan psikolojik danışman adayları açısından da gerekli bilgi ve becerileri kazanma düzeylerinin belirlenmesinde akademik başarının önemli bir gösterge olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda psikolojik danışman adaylarında akademik başarı ile ilişkili değişkenleri belirlemenin ve böylece akademik başarıyı artırmaya yönelik çalışmalara kaynaklık oluşturabilmenin önemli ve değerli olduğu düşünülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin psikolojik danışman adaylarının akademik başarıları ile ilişkili ve akademik başarının anlamlı düzeyde birer yordayıcıları olabileceği düşünülmektedir.

Psikolojik sağlamlık, kişileri psikolojik risklere karşı koruyan mekanizmalar olarak tanımlanmaktadır (Rutter, 1987). “Resilience” olarak ele alınan bu kavram dayanıklılık anlamına gelmekte ve duygusal dayanıklılığı birleştirerek hayatta yaşanan talihsizliklerden sonra kişilerin uyum ve cesaret sergilemeleri şeklinde nitelendirilmektedir (Wagnild ve Young, 1990). Psikolojik sağlamlık düzeyi yüksek olan kişi stresin olumsuz etkileri ile başa çıkarak bunu hafifletir ve böylece uyumunu sürdürebilir (Wagnild ve Young, 1993). Alanyazında psikolojik sağlamlık; pozitif sonuçlar, yeterlilik ve travmadan kurtulma bağlamında üç farklı fenomeni tanımlamak için kullanılmaktadır (Masten vd., 1990). Bu niteliklerin yanı sıra psikolojik sağlamlık; risk etkisinin azaltılması, negatif durumların azaltılması, benlik saygısı ve öz-yeterliğin korunması, sürdürülmesi ve fırsatların açılması olarak dört ana süreçten meydana gelmektedir (Rutter, 1987). Alanyazında psikolojik sağlamlık stresle baş etme, iyileşme, uyum sağlama, geleceğe umutla bakabilme, işlevsel olarak davranabilme gibi olumlu kavramlarla ele alınmaktadır (Bonanno, 2004; Masten, 2001; Murphy, 1987; Wagnild ve Young, 1993). Genel olarak psikolojik sağlamlık stresle başa çıkma, ciddi olumsuz yaşam sonuçlarına karşı koyabilme ve yaşam boyu memnuniyet sağlayabilme bağlamında değerlendirilebilir (Robbins vd., 2018). Bu bilgiler ışığında psikolojik sağlamlık, yaşamdaki zor süreçlerle başa çıkma ve uyumun korunabilmesi olarak ifade edilebilir.

Akademik başarı ile ilişkili olduğu düşünülen bilişsel esneklik kavramı ise; kişinin herhangi bir duruma ilişkin mevcut seçenek ve alternatiflerin farkında olması, karşılaştığı durumlara uyum sağlaması olarak açıklanmaktadır. Kişinin tek veya sınırlı sayıda alternatif ve çözümü ortaya koymak yerine birçok alternatif ve çözümler üretmek çok sayıda seçeneğe sahip olmasıdır (Martin ve Anderson, 1998; Martin ve Rubin, 1995). Bilişsel esneklik genel olarak kişinin yargıda bulunmasında ve seçimler yapmasında uyarlanabilir bir zihinsel yetenek olarak düşünülebilir (Payne vd., 1993). Bilişsel esneklik, zor durumları kontrol edilebilir olarak algılama eğilimi, yaşam olayları ve insan davranışları için çok sayıda alternatifini algılama yeteneği ve zor durumlara karşı alternatif çözümler üretme yeteneği şeklinde üç boyutta ele alınmaktadır (Dennis ve Vander Wal, 2010). Bu doğrultuda bilişsel esneklik, kişinin ilişkilerinde ve günlük yaşantısında kaçınılmaz olarak karşılaştığı problem, stres ve zorluklarla mücadelesinde gösterdiği çabası, problem çözme veya karar vermede farklı seçenekler ve alternatifler üretebilme potansiyeli olarak tasvir edilebilir. Başka bir ifadeyle ise bilişsel esneklik, kişinin karşılaştığı durumları farklı yönleri ile ele alarak çözüm seçenekleri ortaya koyabilme yeterliği olarak ifade edilebilir.

Bu çalışmada akademik başarı ile ilişkili olduğu düşünülen bir diğer kavram ise öz-yeterliktir. Bu kavram Bandura (1977, 1984) tarafından alanyazına kazandırılmıştır. Öz-yeterlik kişinin belli bir görevi yerine getirmedeki yeterliklerine ilişkin kendi yargısıdır. Bir başka ifade ile kişinin belli bir iş veya görevi başarılı bir şekilde tamamlama konusunda kendi yeterliklerine yönelik algısı ve inancıdır. Bandura (1977), kişinin öz-yeterlik algısı, inancı üzerinde dört faktörün etkili olduğunu belirtmiştir. Bu faktörler kişinin kararlı çabaları sonucunda elde ettiği başarılarına ilişkin “başarılı performanslar”, diğerlerinin bir iş ya da görevi ne derece başarı ile yaptığına dair bireyin gözlemlerine ilişkin

“dolaylı yaşantılar”, diğerlerinin cesaretlendirici, destekleyici çabalarına ilişkin “sözel ikna” ve kişinin iş ya da görevle ilgili üst düzeyde stres, kaygı gibi olumsuz durumlar yaşamasıyla performansını olumsuz yönde etkilemesine ilişkin “duygusal uyarılma”dır. Bandura (1986), öz-yeterliğin kişinin kendisi için amaç belirlemesini, bu amacı elde etmek için ne kadar çaba göstereceğini, amacına ulaşma noktasında karşılaştığı zorluklara ne kadar süre dayanabileceğini ve başarısızlık halinde meydana gelen tepkisini etkilediğini belirtmektedir.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitiminin uygulama ve teorik müfredatı göz önünde bulundurulduğunda çok geniş bir içeriğe sahiptir. Psikolojik danışman adaylarının yetkin bir psikolojik danışman olabilmeleri alanları ile ilgili üst düzeyde bilgi ve becerilere sahip olmalarına bağlıdır. Başka bir ifadeyle psikolojik danışman adaylarının yetkin bir psikolojik danışman olabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazanmış olmaları önem arz etmektedir. Bu noktada yetkin bir psikolojik danışman olma yolunda psikolojik danışman adaylarının belli bir düzeyin üstünde akademik başarı göstermeleri beklenir. Akademik başarı konusuna ilişkin yapılan alan yazın taramasında akademik başarının farklı gruplar ve değişkenler ile birlikte incelendiği araştırmaların olduğu belirlenmiştir. Ancak psikolojik danışman adaylarının akademik başarı, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin birlikte incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışma alan açısından değerli ve önemli görülmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmada, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin psikolojik danışman adaylarının akademik başarı düzeylerini ne kadar yordadığını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenleri psikolojik danışman adaylarının akademik başarı düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır? sorusunun yanıtı aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Yapılan bu araştırma ilişkisel tarama modeline dayalı olarak yürütülmüştür. Bu model iki ya da daha fazla sayıda değişken arasında birlikte değişimin varlığını ya da derecesini belirlemeye yönelik bir araştırma modelidir (Karasar, 2016).

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın araştırma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında öğrenim gören 112 (%42.3) erkek, 153 (%57.7) kız olmak üzere toplam 265 psikolojik danışman adayı oluşturmuştur. Araştırma grubunun cinsiyet açısından dağılımı tablo 1’de verilmiştir. Araştırma grubunun yaş aralığı 19-25 arasında olup; yaş ortalaması 21.37’dir.

Tablo 1. Araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	112	42.3
Kız	153	57.7
Toplam	265	100

Veri Toplama Araçları

Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

Smith vd. (2008) tarafından geliştirilen bu ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Doğan (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde olup 6 maddeden meydana gelmektedir. Ölçekte bulunan 2, 4, ve 6. maddeler tersten kodlanmaktadır. Tersten kodlanan maddeler çevrildikten sonra alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde psikolojik sağlamlığı ifade etmektedir. Ölçeğe ait psikometrik özellikler iç tutarlık, açıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt bağıntılı geçerlik yöntemleri ile test edilmiştir. Ölçeğe ilişkin yapılan DFA sonucu uyum iyiliği indeksleri, χ^2/sd (12.86/7)=1,83, NFI=0.99, NNFI=0.99, CFI=0.99, IFI=0.99, RFI=0.97, GFI=0.99, AGFI=0.96, RMSEA=0.05, SRMR=0.03 olarak bulunmuştur. Açıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçeğe yönelik iç tutarlık katsayısı .83 olarak tespit edilmiştir (Doğan, 2015). Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının .87 olduğu belirlenmiştir.

Bilişsel Esneklik Envanteri

Bireylerin olay ve durumlar karşısındaki bilişsel esneklik düzeylerini ölçebilmek amacı ile Dennis ve Vander Wal (2010) tarafından geliştirilmiş olan Bilişsel Esneklik Envanterinin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Sapmaz ve Doğan (2013) tarafından yapılmıştır. Bilişsel Esneklik Envanteri, 5'li likert tipinde ve 20 madde olup; ölçeğin 2, 4, 7, 9, 11, 17. maddeleri tersten puanlanmaktadır. Alınan puanların yüksek olması bilişsel esnekliğin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğe ilişkin DFA sonucuna göre, χ^2/sd (406.98/167) = 2.44, NFI=0.96, CFI=0.98, IFI=0.98, RFI=0.95, GFI=0.92, AGFI=0.90, RMSEA=0.054 tüm uyum indekslerinin yeterli düzeyde uyum gösterdiği belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı; ölçeğin tamamında .90 olarak saptanmıştır. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı açısından ölçeğin tamamında .75 olduğu tespit edilmiştir (Sapmaz ve Doğan, 2013). Bu çalışmada ise ölçeğin tamamı için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının .84 olduğu belirlenmiştir.

Genel Öz-Yeterlik Ölçeği

Schwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından genel öz-yeterliği ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçeğin Türkçe uyarlaması Aypay (2010) tarafından yapılmıştır. Altı maddelik ve 4'lü Likert tipindeki (tamamen yanlış=1; tamamen doğru=4) ölçeğin ölçüt geçerliğinin hesaplanması için Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Rosenberg Öz-Saygı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin toplamda hesaplanan Cronbach alfa katsayısı ise .83'tür. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı için bulunan korelasyon katsayısı yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır ($r=.80$, $p<.001$). Bu ölçekten alınan puanlar yükseldikçe genel öz yeterlik yükselmektedir (Aypay, 2010). Bu çalışmada ise ölçeğin tamamı için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının .90 olduğu belirlenmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, araştırma grubunu oluşturan psikolojik danışman adaylarının kişisel bilgilerini öğrenebilmek amacı

ile bu araştırma kapsamında gizlilik ilkesi esas alınarak oluşturulmuştur. Psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarının belirlenmesinde dörtlük sistemde genel ağırlıklı not ortalamaları (GANO) esas alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada ilk olarak Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan (Karar Tarihi: 22.02.2021; Toplantı: 04; Evrak Sayısı: 9160) etik kurul onayı alınmıştır. Gerekli izin alındıktan sonra araştırma verileri Google Form aracılığıyla online (çevrimiçi) yöntemle toplanmıştır. Bu doğrultuda Google Form aracılığıyla hazırlanan veri toplama araçları e-posta yoluyla psikolojik danışman adaylarına gönderilerek psikolojik danışman adayları araştırmaya davet edilmiştir. Araştırmaya gönüllü bireylerin katılması esas alınmış olup araştırmaya katılmadan önce bireylerden aydınlatılmış onam alınmıştır. Ayrıca veri toplama sürecinde gizlilik ilkesi dikkate alınmış ve bu konuda bireyler bilgilendirilmiştir. Çevrimiçi veri toplama süreci yaklaşık olarak on gün sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada ilk olarak verilerin çoklu doğrusal regresyon analizi için uygun olup olmadığına belirlemek için veri setlerinin normalliği ve doğrusallığı değerlendirilmiştir. Normallik (çok değişkenli) ve doğrusallık varsayımlarını güçleştiren uç değerlerin olup olmadığı mahalalanobis uzaklık (16.27), cook's (Cook' <1) ve leveragevalues (.000 - .020) değerlerine göre incelenmiştir. Ayrıca veri setleri basıklık, çarpıklık değerleri (+1/-1), saçılım ve histogram grafikleri bakımından da incelenmiştir. Veri setlerinin doğrusallık ve normallik koşullarını sağlamanın yanı sıra yordayan değişken sayısı esas alındığında örneklem büyüklüğünün de uygun olduğu görülmüştür. Çoklu doğrusal regresyon analizinin diğer bir varsayımı olan yordayıcı değişkenler arasında yüksek bağıntı katsayısının bulunmaması noktasında yapılan incelemelerde yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantılık olarak tanımlanabilecek .80 üzerinde bir korelasyon değerinin olmadığı (Tablo 3), tolerans değerlerinin .20'den yüksek, VIF değerlerinin 10'dan küçük ve CI değerlerinin ise 30'dan küçük olduğu belirlenmiştir. Hataların bağımsız olması şartını incelemek için ise Durbin-Watson değerine bakılmış; değer 1-3 arasında (DW=1.94) olduğu ve sorun teşkil etmediği görülmüştür. Yapılan incelemelere bağlı olarak elde edilen verilerin çoklu doğrusal regresyon analizi için uygun olduğu belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler çoklu doğrusal regresyon analiz (adimsal) yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır (Akbulut, 2010; Büyüköztürk, 2011).

Bulgular

Araştırmada bulgular kısmında; ilk olarak araştırma grubunun akademik başarı, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik puanlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri, daha sonra değişkenlere ilişkin basit korelasyon analiz katsayıları ve son olarak da akademik başarının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analiz (adimsal) sonuçları verilmiştir. Araştırma grubunun akademik başarı, psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik puanlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

	N	\bar{X}	SS
Akademik Başarı (A.B.)	265	3.05	.48
Psikolojik Sağlık (P.S.)	265	18.83	4.60
Bilişsel Esneklik (B.E.)	265	74.53	12.59
Öz-Yeterlik (Ö.Y.)	265	30.32	5.77

Tablo 2 incelendiğinde araştırma grubunun aritmetik ortalama değerleri; akademik başarı için 3.05 (SS = .48), psikolojik sağlık için 18.83 (SS=4.60), bilişsel esneklik için 74.53 (SS=12.59) ve öz-yeterlik için 30.32 (SS=5.77) olarak hesaplanmıştır.

Akademik başarı, psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik arasındaki ilişkilere basit korelasyon analiz yöntemi ile bakılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde akademik başarı ile psikolojik sağlık ($r=.411$, $p < .01$), bilişsel esneklik ($r=.401$, $p < .01$) ve öz-yeterlik ($r=.388$, $p < .01$) arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde birer ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca tablo 3 incelendiğinde yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantılık olarak tanımlanabilecek .80 üzerinde bir korelasyon değerinin olmadığı da görülmüştür.

Bir sonraki adımda çoklu doğrusal regresyon analizine (adımsal) ilişkin yordayıcı değişkenlerin yordanan değişkenle ilişkisini ve dolayısı ile yordanan değişkendeki değişimi açıklama derecesinin anlamlılığını test eden ANOVA tablosu incelendiğinde, açıklanan varyansın ya da regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{1/263}=53.46$; $F_{2/262}=34.24$; $F_{3/261}=25.06$, $p < .01$). Buna göre yordayan değişkenler model üzerinde yordama işlemini başarı ile yerine getirmişlerdir.

Tablo 4 incelendiğinde akademik başarıyı anlamlı düzeyde yordadığı için psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin çoklu doğrusal regresyon analiz (adımsal) sürecinde işleme dahil edildiği belirlenmiştir. Hem beta hem de korelasyon (ikili/kısmi) değerleri incelendiğinde akademik başarı değişkeni ile psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenleri arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde birer ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenleri birlikte psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarına ilişkin toplam varyansın yaklaşık olarak %22'sini ($R=.473$; $R^2=.224$, $p < .01$) açıklamaktadır.

Adımsal regresyon analizinin birinci adımında incelenen psikolojik sağlık değişkeninin akademik başarıyı yordamada beta katsayısı .411'dir. Beta katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonucunun anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($t=7.31$, $p < .01$). Tek başına psikolojik sağlık değişkeni akademik başarının yaklaşık olarak %17'sini açıklamaktadır ($R=.411$; $R^2=.169$).

Tablo 3. Değişkenlere ilişkin basit korelasyon analiz katsayıları

	A.B.	P.S.	B.E.	Ö.Y.
Akademik Başarı (A.B.)	1			
Psikolojik Sağlık (P.S.)	.411**	1		
Bilişsel Esneklik (B.E.)	.401**	.590**	1	
Öz-Yeterlik (Ö.Y.)	.388**	.550**	.587**	1

** $p < .01$

Adımsal regresyon analizinin ikinci adımında modele psikolojik sağlık değişkeninin yanı sıra bilişsel esneklik değişkeni de girmiştir. Akademik başarıyı etkileyen diğer değişkenler sabit tutulduğunda psikolojik sağlık ve bilişsel esneklik değişkenleri birlikte akademik başarının yaklaşık olarak %21'ni açıklamaktadır ($R=.455$; $R^2=.207$). Modeldeki diğer değişkenler sabit tutulduğunda psikolojik sağlık değişkeninin beta katsayısı .268; bilişsel esneklik değişkeninin beta katsayısı .242'dir. Beta katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarının anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($t_{PS}=3.93$, $p < .01$ / $t_{BE}=3.55$, $p < .01$).

Adımsal regresyon analizinin üçüncü adımında modele psikolojik sağlık ve bilişsel esneklik değişkenlerinin yanı sıra öz-yeterlik değişkeni de girmiştir. Akademik başarıyı etkileyen diğer değişkenler sabit tutulduğunda psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenleri birlikte akademik başarının yaklaşık olarak %22'sini açıklamaktadır ($R=.473$; $R^2=.224$, $p < .01$). Modeldeki diğer değişkenler sabit tutulduğunda psikolojik sağlık değişkeninin beta katsayısı .216; bilişsel esneklik değişkeninin beta katsayısı .175; öz-yeterlik değişkeninin beta katsayısı .167'dir. Beta katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarının anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($t_{PS}=3.03$, $p < .01$ / $t_{BE}=2.39$, $p < .05$ / $t_{ÖY}=2.35$, $p < .05$).

Üçüncü adımda modele giren değişkenlerin beta katsayıları ve beta katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları dikkate alındığında psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin akademik başarıyı anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür. Modeldeki değişkenlere ilişkin beta değerleri dikkate alındığında psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarını birinci sırada "psikolojik sağlık", ikinci sırada "bilişsel esneklik" ve üçüncü sırada "öz-yeterlik" değişkenlerinin anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle yordayıcı değişkenlerin akademik başarı üzerindeki görece önem sırası psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterliktir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda akademik başarı ile psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde birer ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan bu çalışma sonucunda psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin akademik başarı değişkeninin anlamlı düzeyde yordayıcıları olduğu görülmüştür. Psikolojik sağlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenleri birlikte psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarına ilişkin toplam varyansın yaklaşık olarak %22'sini açıklamıştır. Psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarını birinci sırada "psikolojik sağlık", ikinci sırada "bilişsel esneklik" ve üçüncü sırada "öz-yeterlik" değişkenlerinin anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir.

Tablo 4. Akademik başarının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analiz (adımsal) sonuçları

Model	B	Std. Hata	Beta	t	İkili r	Kısmi r	R	R ²	F	Sd
1.(Sabit)	2.22	.116		19.23**						
P.S.	.044	.006	.411	7.31**	.411	.411	.411 ^a	.169	53.46**	1/263
2.(Sabit)	1.81	.163		11.13**						
P.S.	.028	.007	.268	3.93**	.411	.236	.455 ^b	.207	34.24**	2/262
B.E.	.009	.003	.242	3.55**	.401	.215				
3.(Sabit)	1.68	.171		9.87**						
P.S.	.023	.008	.216	3.03**	.411	.185	.473 ^c	.224	25.06**	3/261
B.E.	.007	.003	.175	2.39*	.401	.146				
Ö.Y.	.014	.006	.167	2.35*	.388	.144				

**P < .01; *P < .05; PS= Psikolojik Sağlamlık, BE=Bilişsel Esneklik, ÖY= Öz-Yeterlik

Üniversite dönemi psikolojik danışman adaylarının yetkin bir psikolojik danışman olma yolunda gerekli bilgi ve becerileri kazandıkları bir dönemdir. Psikolojik danışman adaylarının gerekli bilgi ve becerileri kazanma düzeylerinin belirlenmesinde akademik başarı önemli bir kriter olarak dikkat çekmektedir. Psikolojik danışman adaylarının üst düzeyde bir akademik başarıya sahip olmaları mesleki açıdan gerekli bilgi ve becerileri kazandıklarının bir belirtisidir ki bu da aynı zamanda onların yetkin birer psikolojik danışman olabilmelerinin güçlü bir göstergesidir. Bu bağlamda psikolojik danışman adaylarının akademik başarıları ile ilişkili değişkenleri belirlemenin önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Akademik başarı ile ilgili yapılan çalışmalar akademik başarı konusunda bir bilgi birikimi oluşturmamanın yanı sıra bu konuda yapılacak çalışmalar içinde önemli bir yol gösterici olabilir.

Psikolojik danışman adayları ile yapılan bu çalışmada akademik başarıyı birinci sırada psikolojik sağlamlık değişkeninin anlamlı düzeyde yordadığı ve aralarında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle psikolojik danışman adaylarında psikolojik sağlamlık düzeyi arttıkça akademik başarı düzeyinin de arttığı söylenebilir. Bu sonuç bağlamında alanyazın incelendiğinde Allan vd., 2014; Borman ve Overman, 2004; Novotny ve Kremenkova, 2016; Sakız ve Aftab, 2019 tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da akademik başarı ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Yapılan bu araştırma sonucundan hareketle psikolojik danışman adaylarının akademik başarı düzeylerini artırmada onların psikolojik sağlamlık düzeylerini artırmanın önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda psikolojik danışman adaylarının psikolojik sağlamlık düzeylerini artırmaya yönelik gerçekleştirilecek çalışmaların onların akademik başarılarını artırma noktasında olumlu bir etki oluşturabileceği düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarını artırmanın bir yolunun da onların psikolojik sağlamlık düzeylerini arttırmaktan geçtiği söylenebilir.

Psikolojik danışman adayları üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada akademik başarıyı ikinci sırada bilişsel esneklik değişkeninin anlamlı düzeyde yordadığı ve aralarında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle psikolojik danışman adaylarında bilişsel esneklik düzeyi arttıkça akademik başarı düzeyinin de arttığı söylenebilir. Bu sonuç doğrultusunda alanyazın

incelendiğinde Kercood vd., 2017; Toraman vd., 2020 tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da akademik başarı ile bilişsel esneklik arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Önen ve Koçak (2015) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin bilişsel esneklik düzeyleri yükseldikçe ders çalışmaya istekli olma ve ders çalışma alışkanlığı edinme yönünde daha olumlu tutumlar gösterdikleri belirlenmiştir. Akademik başarı noktasında bilişsel esneklik düzeyi yüksek olan psikolojik danışman adaylarının bilişsel esneklik düzeyi düşük olanlara göre karşılaştıkları engel ve sorunlarla daha etkili bir şekilde başa çıkabilecekleri ve bu bağlamda akademik başarılarını olumsuz etkileyecek unsurları çok yönlü değerlendirerek farklı çözüm önerileri ve yolları üretebilecekleri söylenebilir. Dolayısıyla psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarını artırmada yüksek düzeyde bilişsel esnekliğin önemli bir işleve sahip olduğu düşünülmektedir.

Psikolojik danışman adayları ile yürütülen bu çalışmada akademik başarıyı üçüncü sırada öz-yeterlik değişkeninin anlamlı düzeyde yordadığı ve aralarında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda psikolojik danışman adaylarında öz-yeterlik düzeyi arttıkça akademik başarı düzeyinin de arttığı söylenebilir. Bu sonuç doğrultusunda alanyazın incelendiğinde Basith vd., 2020; Köseoğlu, 2015; Meral vd., 2012; Goulão, 2014; Motlagh vd., 2011 tarafından yapılan araştırmalarda da akademik başarı ile öz-yeterlik arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Honicke ve Broadbent (2016) tarafından 2003 ile 2015 yılları arasında üniversite öğrencilerinin akademik öz-yeterlik ve akademik performansları ile ilgili yapılan 59 çalışma incelenmiş ve iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırma sonucundan hareketle psikolojik danışman adaylarının akademik başarıları üzerinde kendi yeterliklerine ilişkin algı, yargı ve inançlarının önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Bu noktada psikolojik danışman adaylarının akademik başarılarını yükseltmede öz-yeterlik düzeylerini arttıracak ve koruyacak çalışmalara yer vermenin önem arz ettiği düşünülmektedir.

Öneriler

Yapılan bu çalışma sonucundan hareketle psikolojik danışman adaylarının psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik düzeyleri arttıkça akademik başarı düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

-Bu çalışmada araştırma grubunu psikolojik danışman adayları oluşturmaktadır. Başka bir çalışmada farklı araştırma grupları (farklı fakültelerde okuyan üniversite öğrencileri, öğretmenler, ilköğrencileri vb.) ile yürütülebilir.

-Bu çalışmada psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik değişkenlerinin psikolojik danışman adaylarının akademik başarı düzeylerini ne kadar yordadığı incelenmiştir. Yapılacak başka bir çalışmada akademik başarı ile farklı değişkenler incelenebilir.

-Bu çalışma sonucunda psikolojik danışman adaylarında psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik düzeyi arttıkça akademik başarı düzeyinin de yükseldiği belirlenmiştir. Bu bağlamda psikolojik danışman adaylarının akademik başarı düzeylerini yükseltmede onların psikolojik sağlamlık, bilişsel esneklik ve öz-yeterlik düzeylerini arttırmaya yönelik çalışmalara yer verilebilir.

Yazar Katkı Oranı

Tüm yazarlar makalenin tüm süreçlerinde eşit oranda rol almışlardır. Tüm yazarlar çalışmanın son halini okumuş ve onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Etik Kurul Beyanı

Bu çalışmaya ilişkin Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Karar Tarihi: 22.02.2021-04/9160) etik kurul onayı alınmıştır.

Kaynaklar

- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Allan, J. F., McKenna, J., & Dominey, S. (2014). Degrees of resilience: Profiling psychological resilience and prospective academic achievement in university inductees. *British Journal of Guidance & Counselling*, 42(1), 9–25. <https://doi.org/10.1080/03069885.2013.793784>
- Al-Qaisy, L.M. (2011). The relation of depression and anxiety in academic achievement among group of university students. *International Journal of Psychology and Counselling*, 3(5), 96-100. <https://doi.org/10.5897/IJPC.9000056>
- Ateş, B. (2016). Üniversite öğrencilerinde akademik başarının yordayıcısı olarak psikolojik iyi oluş ve sosyal yetkinlik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1203-1214. <https://doi.org/10.17755/esosder.263225>
- Ateş, B. ve Sağar, M. E. (2021). The predictive role of teacher candidates' life satisfaction and communication skills on academic success. *Journal of Family, Counseling and Education*, 6(2), 59-70. <https://doi.org/10.32568/jfce.1032814>
- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeğinin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-131. <https://dergipark.org.tr/en/pub/inuefd/issue/8702/108659>
- Bakırcıoğlu, R. (2012). *Eğitim ve psikoloji sözlüğü*. Anı Yayıncılık.

- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bandura, A. (1984). Recycling misconceptions of perceived self-efficacy. *Cognitive Therapy and Research*, 8(3), 231-255. <https://doi.org/10.1007/BF01172995>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice Hall.
- Basith, A., Syahputra, A., & Ichwanto, M.A. (2020). Academic self-efficacy as predictor of academic achievement. *Jurnal Pendidikan Indonesia (JPI)*, 9(1), 163-170. <http://dx.doi.org/10.23887/jpiundiksha.v9i1.24403>
- Bonanno G.A. (2004). Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *American Psychologist*, 59(1), 20-28. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066x.59.1.20>
- Borman, G. D., & Overman, L. T. (2004). Academic Resilience in Mathematics among Poor and Minority Students. *The Elementary School Journal*, 104(3), 177–195. <https://doi.org/10.1086/499748>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (15. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chen, X., Rubin, K. H., & Li, D. (1997). Relation between academic achievement and social adjustment: Evidence from Chinese children. *Developmental Psychology*, 33(3), 518–525. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.33.3.518>
- Dennis, J. P., & Vander Wal, J. S. (2010). The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive therapy and research*, 34(3), 241-253. <https://doi.org/10.1007/s10608-009-9276-4>
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness ve Well-Being*, 1(3), 93-102.
- Goodman, S., Jaffer, T., Keresztesi, M., Mamdani, F., Mokgatle, D., Musariri, M., Pires, J., & Schlechter, A. (2011). An investigation of the relationship between students' motivation and academic performance as mediated by effort. *South African Journal of Psychology*, 41(3), 373–385. <https://doi.org/10.1177/008124631104100311>
- Goulão, M.F. (2014). The relationship between self-efficacy and academic achievement in adults' learners. *Athens Journal of Education*, 1(3), 237-246. <https://doi.org/10.30958/aje.1-3-4>
- Honicke, T., & Broadbent, J. (2016). The relation of academic self-efficacy to university student academic performance: A systematic review. *Educational Research Review*, 17, 63-84. <http://dx.doi.org/10.1016/j.edurev.2015.11.002>
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (31. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kercood, S., Lineweaver, T.T., Frank, C.C., & Fromm, E.D. (2017). Cognitive flexibility and its relationship to academic achievement and career choice of college students with and without attention deficit hyperactivity disorder. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 30(4), 329-344.
- Khan, S., Hafeez, A., & Saeed, M. (2012). The impact of problem solving skill of heads' on students' academic

- achievement. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 4(1), 316-312.
- Köseoğlu, Y. (2015). Self-efficacy and academic achievement-a case from Turkey. *Journal of Education and Practice*, 6(29), 131-140.
- Martin, M. M., & Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. *Psychological Reports*, 76(2), 623-626. <https://doi.org/10.2466/pr0.1995.76.2.623>
- Martin, M. M., & Anderson, C. M. (1998). The cognitive flexibility scale: Three validity studies. *Communication Reports*, 11(1), 1-9. <https://doi.org/10.1080/08934219809367680>
- Masten, A. S., Best, K. M., & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and psychopathology*, 2(4), 425-444. <https://doi.org/10.1017/S0954579400005812>
- Masten, A.S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.227>
- Meral, M., Colak, E., & Zereyak, E. (2012). The relationship between self-efficacy and academic performance. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 1143-1146. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.264>
- Motlagh, S. E., Amrai, K., Yazdani, M. J., Abderahim, H. Altaib, & Souri, H. (2011). The relationship between self-efficacy and academic achievement in high school students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15, 765-768. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.180>
- Murphy L.B. (1987). Further reflections on resilience. In E. J. Anthony & B. J. Cohler (Eds.), *The Invulnerable Child*. (pp.84-105). Guilford Press.
- Novo, A., & Calixto, J. A. (2009). *Academic achievement and/or educational attainment – The role of teacher librarians in students' future: main findings of a research in Portugal*. Paper presented at the Preparing pupils and students for the future: School libraries in the picture. Proceeding of the 13th International Forum on Research in School Librarianship, the 38th Annual Conference and the IASL-IFLA Joint Meeting. 2-4 September 2009. Padova, Italy.
- Novotny, J. S., & Kremenkova, L. (2016). The relationship between resilience and academic performance at youth placed at risk. *Ceskoslovenska Psychologie*, 60(6), 553-566.
- Owoyele, J. W. (2009). Relationship between stress management skills and undergraduate students' academic achievement in two Nigerian Universities. *African Research Review* 3(3), 429-436. <https://doi.org/10.4314/afirev.v3i3.47541>
- Önen, A.S., & Koçak, C. (2015). The effect of cognitive flexibility on higher school students' study strategies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 191, 2346-2350. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.680>
- Payne, J.W., Bettman J.R., & Johnson, E.J. (1993). *The adaptive decision maker*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Robbins, A., Kaye, E. & Catling, J.C. (2018). Predictors of student resilience in higher education. *Psychology Teaching Review*, 24(1), 44-52.
- Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57(3), 316-331. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1987.tb03541.x>
- Sakız, H., & Aftab, R. (2019). Academic achievement and its relationships with psychological resilience and socio-demographic characteristics. *International Journal of School & Educational Psychology*, 7(4), 263-273. <https://doi.org/10.1080/21683603.2018.1446372>
- Sapmaz, F. ve Doğan, T. (2013). Bilişsel esnekliğin değerlendirilmesi: Bilişsel esneklik envanteri Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 143-161. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001278
- Sharma, D., & Sharma, S. (2018). Relationship between motivation and academic achievement. *International Journal of Advances in Scientific Research*, 4(1), 1-5. <https://doi.org/10.7439/ijasr.v4i1.4584>
- Tabbodi, M., Rahgozar, H., & Makki Abadi, M. M. (2015). The relationship between happiness and academic achievements. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 4(1), 241-246.
- Toraman, Ç., Özdemir, H.F., Aytuğ Koşan, A.M., & Orakcı, Ş. (2020). Relationships between cognitive flexibility, perceived quality of faculty life, learning approaches, and academic achievement. *International Journal of Instruction*, 13(1), 85-100. <https://doi.org/10.29333/iji.2020.1316a>
- Wagnild, G., & Young, H. M. (1990). *Resilience among older women. Image: The Journal of Nursing Scholarship*, 22(4), 252-255. <https://doi.org/10.1111/j.1547-5069.1990.tb00224.x>
- Wagnild, G. M., & Young, H. M. (1993). Development and psychometric evaluation of there silience scale. *Journal of Nursing Measurement*, 1(2), 165-178.
- Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25) 224-234. <https://dergipark.org.tr/pub/hunefd/issue/7813/102587>

Extended Summary

Introduction

Academic success is seen as an important criterion in determining the level of students to acquire certain knowledge and skills (Ateş, 2016; Ateş & Sağar, 2021). Academic success is defined as the success achieved in terms of academic courses (Bakırcıoğlu, 2012; Novo & Calixto, 2009).

When the literature is examined, it is seen that academic success is related to variables such as psychological well-being, social competence, self-concept, motivation, social adaptation, stress management and problem-solving skills, happiness, anxiety, test anxiety and depression (Al-Qaisy, 2011; Ateş, 2016; Chen et al., 1997; Goodman et al., 2011; Khan et al., 2012; Owoyele, 2009; Sharma & Sharma, 2018; Tabbodi et al., 2015; Yıldırım & Ergene, 2003). In this study, it is thought that the variables of resilience, cognitive flexibility and self-efficacy may be related to the academic success of the counselor candidates and may be significant predictors of academic success.

Resilience is defined as mechanisms that protect individuals against psychological risks (Rutter, 1987). This concept means resilience and combines emotional resilience and is characterized as the harmony and courage of people after misfortunes in life (Wagnild & Young, 1990).

The concept of cognitive flexibility is explained as being aware of the available options and alternatives for any situation and adapting to the situations encountered. It is the fact that the person has many options by producing many alternatives and solutions instead of putting forward a single or limited number of alternatives and solutions (Martin & Anderson, 1998; Martin & Rubin, 1995).

Another concept that is thought to be related to academic success is self-efficacy. Self-efficacy is one's own judgment of one's abilities to perform a particular task. In other words, it is a person's perception and belief in their own abilities to successfully complete a certain job or task (Bandura, 1977, 1984).

Being a competent counselor depends on having a high level of knowledge and skills in their field. At this point, on the way to becoming a competent counselor, counselor candidates are expected to show academic success above a certain level. In the literature review on academic success, it has been determined that there are studies in which academic success is examined together with different groups and variables. However, no study was found in which the variables of academic achievement, resilience, cognitive flexibility and self-efficacy of counselor candidates were examined together. In the research conducted for this purpose, the answer to the question "Do the variables of resilience, cognitive flexibility and self-efficacy significantly predict the academic achievement levels of counselor candidates?" was sought.

Method

This research was conducted based on the relational screening model. The research group of this study consisted of a total of 265 psychological counselor candidates, 112 (42.3%) male and 153 (57.7%) female, studying at Erzincan Binali Yıldırım University Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling in the 2020-2021 academic year. The age range of the research group is between 19-25; the

average age is 21.37. Brief Resilience Scale (Doğan, 2015), Cognitive Flexibility Inventory (Sapmaz & Doğan, 2013), General Self-Efficacy Scale Aypay (2010) and Personal Information Form were used as data collection tools in the study. Based on the investigations, it was determined that the data obtained were suitable for multiple linear regression analysis. In this context, the data obtained in the study were analyzed using the stepwise regression analysis method from the multiple linear regression analysis. In the study .05 significance level was taken as the basis.

Findings, Discussion and Results

As a result of the research, it was determined that there is a positive and significant relationship between academic achievement and resilience, cognitive flexibility and self-efficacy. In addition, as a result of this study, it was seen that the variables of resilience, cognitive flexibility and self-efficacy were significant predictors of the academic achievement variable. Resilience, cognitive flexibility and self-efficacy variables together explained approximately 22% of the total variance regarding the academic success of the counselor candidates. It was determined that the variables of "resilience" in the first place, "cognitive flexibility" in the second place and "self-efficacy" in the third place significantly predicted the academic achievement of psychological counselor candidates.

In this study conducted with counselor candidates, it was determined that the resilience variable significantly predicted academic achievement in the first place and that there was a significant positive correlation between them. In other words, it can be said that as the level of resilience increases in counselor candidates, the level of academic success also increases. In the context of this result, when the literature is examined, it has been determined that there is a positive and significant relationship between academic achievement and resilience in studies conducted by Allan et al., 2014; Borman & Overman, 2004; Novotny & Kremenkova, 2016; Sakız & Aftab, 2019. Based on the results of this research, it can be said that increasing the resilience levels of psychological counselor candidates has an important function in increasing their academic success levels. In this context, it is thought that the studies to be carried out to increase the resilience levels of psychological counselor candidates may have a positive effect on increasing their academic success. In other words, it can be said that one of the ways to increase the academic success of psychological counselor candidates is to increase their resilience levels.

In this study, which was carried out on counselor candidates, it was determined that the cognitive flexibility variable significantly predicted academic achievement in the second place and that there was a significant positive correlation between them. In other words, it can be said that as the level of cognitive flexibility increases in counselor candidates, the level of academic achievement also increases. In line with this result, when the literature is examined, it has been determined that there is a positive and significant relationship between academic achievement and cognitive flexibility in studies conducted by Kercood et al., 2017; Toraman et al., 2020. In addition, in the study conducted by Önen & Koçak (2015), it was determined that as the cognitive flexibility levels of the students increased, they showed more

positive attitudes towards being willing to study and acquiring study habits. It can be said that counselor candidates with high cognitive flexibility at the point of academic success can cope with the obstacles and problems they encounter more effectively than those with low cognitive flexibility levels, and in this context, they can produce different solutions and ways by evaluating the factors that will negatively affect their academic success. Therefore, it is thought that a high level of cognitive flexibility has an important function in increasing the academic success of counselor candidates.

In this study carried out with counselor candidates, it was determined that academic achievement was significantly predicted by the third-order variable of self-efficacy and there was a significant positive correlation between them. In this context, it can be said that as the self-efficacy level of psychological counselor candidates increases, the level of academic achievement also increases. In line with this result, when the literature is examined, it has been determined that there is a positive and significant relationship between academic achievement and self-efficacy in studies conducted by Basith et al., 2020; Köseoğlu, 2015; Meral et al., 2012; Goulão, 2014; Motlagh et al., 2011. In addition, 59 studies conducted by Honicke & Broadbent (2016) on academic self-efficacy and academic performance of university students between 2003 and 2015 were examined and it was determined that there was a positive and significant relationship between the two variables. Based on the results of this research, it can be said that the perceptions, judgments and beliefs of psychological counselor candidates about their own competence have an important function on their academic success. At this point, it is thought that it is important to include studies that will increase and protect the self-efficacy levels of psychological counselor candidates in increasing their academic success.

Based on the results of this study, it can be said that as the resilience, cognitive flexibility and self-efficacy levels of the counselor candidates increase, their academic achievement levels also increase. In line with the results obtained from this study, the following recommendations were made:

In this study, the research group consists of psychological counselor candidates. Another study can be conducted with different research groups (university students studying at different faculties, adolescents, primary school students, etc.).

In this study, it was investigated how much resilience, cognitive flexibility and self-efficacy variables predicted the academic achievement levels of counselor candidates. In another study, academic success and different variables can be examined.

As a result of this study, it was determined that as the resilience, cognitive flexibility and self-efficacy levels of the counselor candidates increase, the level of academic achievement also increases. In this context, in order to increase the academic achievement levels of psychological counselor candidates, studies to increase their resilience, cognitive flexibility and self-efficacy levels can be included.